

LICG HUISDIERENBIJSLUITER

DE HANDLEIDING VOOR HET HOUDEN VAN HUISDIEREN

Serie ongewervelden

Wandelende tak

Orde: Phasmida

Met zijn perfecte camouflage is de wandelende tak een fascinerend dier. Er bestaan vele soorten waarvan sommige flink groot kunnen worden. Ook zijn er wandelende takken met vleugels of opvallende kleuren. Sommige soorten zijn geschikt voor beginnende terrariumhouders, voor andere heeft u wat ervaring nodig.

Kies het juiste dier voor uw situatie: lees vóór het kopen eerst of de wandelende tak het huisdier is dat u zoekt.

Algemeen

Er zijn veel verschillende soorten wandelende takken, en de verzorging van deze dieren hangt in veel gevallen af van de soort. Voor veel soorten is een hoge luchtvochtigheid belangrijk. Het is daarom erg belangrijk om bij aanschaf van de takken bij de dierenpecialzaak, goed na te vragen welke soorten u koopt, en hoe deze gehouden, verzorgd en gevoerd moeten worden. De levensverwachting is per soort verschillend. Er zijn soorten die maar een paar maanden leven, terwijl anderen wel een paar jaar oud kunnen worden. Vrouwtjes worden meestal ouder dan mannetjes.

Verschillende varianten

De wandelende tak is geen aparte diersoort, maar een groep insecten waar veel verschillende soorten onder vallen. Er zijn meer dan 2000 soorten bekend. Zij verschillen van elkaar in grootte, in kleur en in lichaamsbouw. De grootste wandelende tak kan 55 centimeter lang worden, maar er zijn ook soorten die niet langer worden dan enkele centimeters. De meeste soorten zijn onopvallend en lijken op een tak, er zijn ook soorten die juist opvallend gekleurd zijn. Sommige wandelende takken hebben vleugels.

Van nature

De wandelende tak komt voor over de hele wereld. De meeste soorten leven in Zuidoost Azië en in Zuid-Amerika, maar er zijn ook wandelende takken te vinden in Europa en Afrika.

De meeste wandelende takken zijn nachtdieren, overdag houden ze zich rustig en 's nachts worden ze juist actief. Een wandelende tak houdt zich graag verborgen, dit lukt meestal goed door zijn onopvallende uiterlijk. Sommige soorten wandelende takken houden zich dood als ze zich bedreigd voelen. Ze blijven stil liggen tot het gevaar geweken is.

Omdat verschillende soorten op verschillende plaatsen in de wereld leven, hebben ze niet allemaal dezelfde verzorging nodig. Ze stellen verschillende eisen aan huisvesting en voedsel.

Huisvesting

U kunt wandelende takken houden in een terrarium. Voor de bodem kunt u bijvoorbeeld zand, bark, humus, turfmolm, spagnum of onbemeste potgrond gebruiken. Een verblijf voor wandelende takken moet minstens drie keer zo hoog en twee keer zo lang zijn als de grootste tak die u erin wilt huisvesten. Om de wandelende takken klimgelegenheid te geven, kunt u een achterwand van kurk in het verblijf plaatsen of losse boomtakken neerzetten.

Het benodigde klimaat is voor elke soort anders en het is belangrijk dat u zich voor aanschaf hierover informeert. Veel soorten hebben een verblijf nodig met een hoge luchtvochtigheid, andere soorten kunnen alleen gehouden worden in een droog verblijf met goede ventilatie. De meeste wandelende takken kunnen leven bij een temperatuur van 20 tot 28 °C, maar ook dit kan per soort verschillen. Het is mogelijk om verschillende soorten in één verblijf te houden, maar niet alle combinaties kunnen bij elkaar gehouden worden. Het is belangrijk dat de soorten in hetzelfde klimaat leven en van dezelfde planten eten. Daarnaast is het niet verstandig om soorten die erg verschillen in formaat bij elkaar te zetten. De grotere soort kan de kleinere potentieel ernstig verwonden.

Verzorgen en hanteren

Als u soorten houdt die oorspronkelijk leven in een klimaat met een hoge luchtvochtigheid, is het noodzakelijk dat het verblijf minimaal één keer per dag wordt besproeid met een plantenspuit. Gebruik hiervoor geen harde straal, maar een waternevel.

Wandelende takken zijn erg tere diertjes, wees zeer voorzichtig bij het hanteren. Als u een wandelende tak wilt oppakken kunt u hem beetpakken tussen het eerste en het tweede paar poten. Beter is het om het dier op uw hand of op een voorwerp te laten lopen.

Een wandelende tak vervelt een aantal keer in zijn leven. Het is belangrijk om het dier tijdens en net na de vervelling met rust te laten en zeker niet op te tillen. U kunt zijn nieuwe huid makkelijk beschadigen, en hieraan kan een wandelende tak overlijden.

Sommige soorten wandelende takken kunnen bijten en met hun poten knijpen. Dit zal in de meeste gevallen geen gevaar opleveren. Als u geknepen of gebeten wordt door een wandelende tak kan dit kleine wondjes opleveren. Wandelende takken van de *Anisomorpha* soort staan er om bekend dat ze zuur spuiten. Bij deze soort is het verstandig om tijdens het hanteren uw ogen te beschermen met een veiligheidsbril.

Voeding

Wandelende takken zijn planteneters. Elke soort heeft een eigen dieet, maar braamblad wordt door bijna alle soorten wel gegeten. Let er bij de aanschaf van de wandelende tak in ieder geval op dat ze blad eten wat goed verkrijgbaar is. Veel soorten zijn extreem specialistisch en hebben blad nodig dat soms niet in Nederland groeit of niet het gehele jaar door.

Jonge wandelende takken (nimfen) zijn soms niet in staat om harde bladranden te eten, deze kunt u er daarom afknippen. Wat uw wandelende tak nog meer eet, kunt u bij aanschaf navragen. U kunt voedselplanten vinden in de natuur, zelf kweken of kopen. Let wel op dat de planten niet bespoten zijn met insecticiden, dat is dodelijk voor een wandelende tak. Er moet altijd voldoende eten aanwezig zijn. Het is verstandig de voedselplanten in water te zetten zodat ze langer vers blijven. Zorg er wel voor dat de wandelende takken niet in het water kunnen komen, want dan zullen ze verdrinken.

Wandelende takken drinken niet veel. Als u het terrarium besproeit, hebben ze genoeg aan de druppeltjes die blijven liggen.

Voortplanting

Bij een aantal soorten wandelende takken zijn de mannetjes wat groter dan vrouwtjes. Het mannetje heeft aan de onderkant van zijn achterlijf een geslachtsorgaan, dit is te zien als een verdikking.

Een vrouwtje legt per nacht één tot vijftien eieren en in totaal vijftig tot duizend per periode. Bij de meeste soorten is er geen mannetje nodig. Het vrouwtje kan dan bevruchte eitjes leggen, zonder dat ze gepaard heeft. Afhankelijk van de soort duurt het twee tot twaalf maanden voordat de eitjes uitkomen. Uit de eitjes komen jonge wandelende takken, ook wel nimfen genoemd. Zij moeten een aantal keer vervellen totdat ze volwassen zijn, dit gebeurt meestal vijf of zes keer. Dit duurt circa drie tot zes maanden. Twee tot vier weken na de laatste vervelling kunnen de vrouwtjes voor het eerst eitjes gaan leggen.

Omdat het vrouwtje zoveel eitjes legt, is het verstandig slechts een klein deel van de eitjes te bewaren en de rest te verwijderen. De eitjes die u bewaart, kunt u uit het verblijf halen en in een geschikt klimaat bewaren. Voor elke soort verschilt het optimale klimaat, dit kunt u navragen bij aanschaf.

Ziekten en aandoeningen

Wandelende takken kunnen last hebben van ongedierte, dat per ongeluk met het voedsel in het verblijf gebracht wordt. De eitjes kunnen aangetast worden door schimmels die in hun omgeving terecht komen. Meestal gebeurt dit als de omstandigheden niet optimaal zijn. Als een wandelende tak diarree heeft, kan dit duiden op een te vochtig klimaat in het verblijf of op het aanbieden van een onjuiste voedselplant.

Als een wandelende tak een pootje verliest, kan dit na een aantal vervellingen weer aangroeien. Volwassen dieren vervellen niet meer: zij krijgen dus geen nieuw pootje meer.

Benodigde ervaring

De makkelijkste soort is de Indische wandelende tak, of *Carausius morosus*. Voor deze soort heeft u niet veel ervaring nodig, omdat hij geen hoge eisen stelt aan zijn omgeving en verzorging. Voor andere soorten is meer ervaring nodig.

Aanschaf en kosten

Wandelende takken kunt u kopen bij de dierenspeciaalzaak of bij kwekers. Let er op dat het terrarium waar de dieren vandaan komen goed onderhouden is en dat de dieren onbeschadigd zijn.

Eitjes van een wandelende tak zijn al te koop voor tien eurocent per stuk. Een wandelende tak is bij de dierenspeciaalzaak te koop vanaf enkele euro's. Een zeldzame soort is duurder dan een veel voorkomende soort. Voedselplanten kunt u meestal zelf kweken of in de natuur vinden, dus die hoeven weinig te kosten. De prijs voor een geschikt verblijf voor uw wandelende takken varieert van enkele tientallen tot enkele honderden euro's. Dit hangt af van de hoeveel wandelende takken die u erin wilt huisvesten en welk klimaat uw wandelende takken nodig hebben. Een plantenspuit om het verblijf te besproeien kost enkele euro's.

Bij het LICG kunt u terecht voor onafhankelijke en betrouwbare informatie over het 'houden van huisdieren'. Door het bieden van deze informatie en het organiseren van campagnes levert het LICG een bijdrage aan verbetering van de gezondheid en het welzijn van huisdieren in Nederland.

Versie: april 2012

Kijk voor de meest recente informatie op www.licg.nl